

ERŐSZ ÉS THANATOSZ

(Két limányi anziksz)

JUNG K Á R O L Y

I.

„Minden éjjel alattomos látogatók jönnek,
Nem látom őket, nem hallom őket,
Mikor tüzes homokkal szórják be szám, szemem.
S míg csökönyösen kapaszkodom emlékeimbe:

Ők fejem felett állnak
(Nem látom, nem hallom őket)
És várják,
Hogy halott legyen a testem a halott éjszakában.”

I. Andrić: Šta sanjam i šta mi se dogada
Szenteleky Kornél fordítása (1928)

Amikor Újvidéken vijjogni kezdtek a szirénák, este nyolckor – pontosan tudom, mert az órára néztem – feljegyeztem a Karlóca felől a szobába beguruló tompa dübörgést, meg a reccsenő ablaküvegek zaját, majd ahogy a lépcsőházban erősödő moraj nyomán – akár a rémült bölényhad az üvöltő indiánok előtt, rohantak le az emberek az emeletről – magam is kiléptem a ház előtti térre, valahol észak felé felvillant egy becsapódás a láthatáron, egy lányka összeroppant; mint aki megfulladni készül, csuklott hosszan, s zokogott, fejét apja vállára hajtva. Valami ismeretlen, képtelen háttérzajként, Pétervárad irányából, fölugatott néhány gépágyú. Ekkor döntöttem el magamban: ha megérvük a reggelt,

semmiképpen sem hagyom magam egykönnyen szertefoszlni. Inkább dolgozom, agyamba vésem az idegekbe maródó napokat, hisz kire tudok itt számítani? Mint az ujjam: itt állok egyszál magam. S közben – fejemben legalább – megírom azt a régóta hordozott verset, melyet holnap kellett volna elmondanom Szabadkán, ahol Juhász Erzsire akartam emlékezni. Ő mindezt – hála Istennek – már nem érhetette meg. Közben – persze – kitárom az ablakokat, s történjék bármi, csak ezt a kertet nézem, melyet annyiszor megénekeltem, s fogalmazom magamban a kegyes hazugságokat, melyeket rövidesen a telefonban fogok mondani: hogy szép az idő, a Duna felől alkonyattájt dalolnak a békák, és jól haladok a tanulmánnyal, igaz, még csak az első változatnál tartok, de máris tudom: feltámasztottam egy verset több évszázados álmából, melyet akár Balassi is írhatott volna, hisz kortársra, s ezt a verset csak mi tudjuk megfejteni, hisz a kulcsszót nálunk még tudták nemrégiben a kórógyi asszonyok, éppen így, húsvét előtt, amikor fehér farukat, s combtövük izzását nekivetették a kan böjti szélnek, mert a tobzódó testiség, a tavasz ideje következik. Erósz suhan a táj felett, látni kell a lányokat, amint lehányják magukról téli rétegeit a hallgatásnak, suhan Erósz, s nyomában Thanatosz, de ezt természetesen csak magamnak mondom, nem a rövidesen csengő telefonba, s magamnak is minek; a kert, Istenem, ez a szemétbe süllyedt maradéka életemnek; ott maradt – elfelejtődve – néhány tulipán, s kivirágzott, közben íródik a vers legbelül, szorít az idő, új terek nem nyílnak immár: a kifeslett szavak, fogalmak állnak újra rendbe. S hiába zörgeti csontjait Thanatosz, én mégis a Megváltó hangját akarom hallani, ahogy ott röpül a Duna fölött, ellebeg a csonka hídlábak mellett, pedig még fel sem támadott, csak azt tudja, hogy őt is feláldozták, ottmaradt a senkiföldjén, de mégis feltámadt, újra s újra. S aki zúgó angyalai révén kitarja majd hatalmas, féltő szárnyait e nyomorúság felett. Még vagyunk: kihúzott tétel az ezredvégi nagy elszámolásban.

II.

*„A város késő éjjel
Nem akar elpihenni.
Első álmomból vad rikoltás ráz fel,
Mely szertefoszlik az éjben. Jaj, vagy kacaj?”*

I. Andrić: Šta sanjam i šta mi se događa
Szenteleky Kornél fordítása (1928)

Lassan haladni át,
Mint Paja teknőce,
Az életen, a mindennapokon,
Miközben az Úr lelke
Ott lebeg a vizek felett,
Magunk pedig a vizek alatt,
Ahogy éppen alábukunk,
S mint körmünk alatt
A piszok: oly kevés
Már a föld, melyet
Megtarthatunk – a
Majdani teremtésnek;
Közöttünk a senkiföldje,
Belakni nincs kinek.
Ha majd az a lassan
Növekvő földdarab –
Mely az Úr keze nyomán –
A vizeken elterül,
S az Úr nehéz álomba zuhan
A teremtés után,
Az a földdarab végleg
Naggyá lesz, s benépesül,
Akkor talán lesz remény.
A teknőc majd beleúszik
A képbe. Vagy távolodik.
Vagy éppen szembenéz.
Az Úr pedig – mint aki,

Jól végezte dolgát –,
Nehéz álomban alszik
Tovább. Engedj, Uram,
Aludni nekünk, gyarlóknak,
Is. Csak néhány órát!
A vadvizek, az áradások,
Meg bennünk csobognak,
Akár a Hold nesze,
Elmondhatatlanul

A kézirat itt megszakad.
Néhány hiányzó lapja
Kihullott a tudatból, s
Az időből. A Megváltó éppen
Bekocogott szamarán
Jeruzsálembé. Újvidéken
Újra felbőgnek a szirénák.
A Megváltó rövidesen megfeszítetik,
A Római fel, s alá járkál
Jól védett palotájában, de
A feloldozás megadatni
Már nem fog soha. Soha,
Az idők végezetéig.